

Čuõmmjoogg sää´mķe´dd

Nuõrti-Sää´mjânnam
Suä´đjel (www.sodankyla.fi)
Urho Kekkosen meermeä´cc
Päi´k hâidd Meä´cchalltõs.

**Čuõmmjoogg sää´mķe´dd lij Urho Kekkosen meermie´ccest
Čuõmmjoogg kuâņņsest kue´htt
ķilomettar Äi´ttjâäu´rest äppla. Ķe´dd lij 1940-lâāggast leämmaž
nuõrttsaa´mi jâlstemvu´vdd,
kää´tt lij suõ´jjuum da oudlâsttum.**

Čuõmmjoogg sää´mķe´dd leäi
Peäccam Suõ´nn´jelsiid âāraš
Semenoff piârri ķie´sspäi´ķķen
ee´jjin 1946 - 1948. Tõt lij
ânn´jõš Lää´ddjânnam vuu´dest
pue´rmõsân seillam nuõrttsaa´mi
raajjâmvue´ķķ, kää´tt lij rajjum
vuä´mm Suõ´nn´jelsiid
ä´rbbvuõđ mie´lddsânji. Päi´ķķ lij
põrttraajjâmhistoor da
nuõrttsaa´mi ä´rbbvuõdes
beä´Inn ärvvai. Peäccmest
evakko jouddâm
Suõ´nn´jelsiid saa´mid aazteš loopplânji Če´vetjaurra.

Äävaiâārramäi´j

- Čuõmmjoogg sää´mķedda vuäitt tobdstõõttâd pirree´jj.
 - Põrtt lij lokkuum, leša jee´res ķe´ddmää´rķ šelljpõõrtid peäš tobddstõõttâd jiijjâz ââst mie´ldd. Sääu´n ij vuäžž paakkeed.
 - Čuõmmjoogg sää´mķee´ddest jiâ leäkku vuä´pstempersonkāā´dd.

Õhttvuõđteâđ

- Lâä´ssteâđaid päi´ķest vuäžž Ääppalskāäid luâttķõõskõõzzâst le´be Kääzzķõspäi´ķķ Kuä´ckņnjõõzzâst.

Jäättämöhttuod

Autin

- Jááttmõš Čuõmmjoogg Sää´mkee´ddid o´nnast pue´rmõsân Suâlčio´lj da Á´vvel kõõskâst Paalgâsvuäjast Äi´ttjaurra jáãrgleei Låttjoogg meä´ccauttčuõkku mie´ldd. Mä´tkk Á´vvest sâdd lee´d 53 km da Suâlčio´ljest 48 km. Äi´ttjaurra joo´ttjin lij aainâs šiõgg ainsmä´tted meä´ccauttčuõkku jáá´ttem tue´pp´poodd Ääppalskääid luåttkõõskõõzzâst le´be Kääzzkõspäi´kk Kuä´ckknjõõzzâst.
- Äi´ttjääu´rest åãrrai årstempääi´kkest vuãlgg pää´ljes kuei´t kilomettar mää´tk tue´kken åãrrai Sää´mkeâdda. Pää´ljes i´llakku pelkkum luõttu.

Takai jááttämöhttuod

- Takai jááttämöhttuod sää´mkedda jiâ leäkku.

Mäddkartt

- Urho Kekkonen meermie´cc mäddkartt.

Kääzzkõõzz

- Čuõmmjoogg sää´mke´dd lij jiõčctuãimmlaž tobdstõõttãmpäi´kk, ko´st jiâ leäkku vuä´pstempersonkãã´dd.
- Sää´mkee´dd vu´vdd lij mu´zeivu´vdd, ko´st tollstõõllmõš da kuõrjtõõvmmõš lij kiõliddum.
- Äãldmõõzz meä´cc- da varrjemkeãmp liã: Snellmanpõrtt, Ceãggvää´rr da Porttikoski.
- Äãldmõõzz tollstõõllãmpäi´k liã Äi´ttjääu´r da Kuei´ttjääu´r reeddast.
- Čuõmmjooggâst vuãitt šee´lled kuei´l Uk-meermie´cc virkkõõvvãmkuei´llsee´llemloo´vin nr 1563 (www.villipohjola.fi)
- Lãã´ssteãđaid vuu´d kääzzkõõzzin
 - Suâlseä´lğğ (www.saariselka.fi)
 - Aanar (www.inari.fi)

Liikkeemcöglđösnallšem oummi kääzkkōōzz

- Vuu´dest jiâ leäku kääzkkōōzz liikkeemcöglđösnallšem oummid.

Lâ´ssteâdaid Čuõmmjoogg sää´mķee´dd historâst

Ouddâl nuu´bb maai´lmvâin Peäccam leäi nuõrttsaa´mi jälstemvu´vdd. Te´l ko Lää´ddjânnam mõõnti Peäccam ânn´jõž Ruõšš beälla, nuõrttsaa´mid si´rddeš evakkomätkka jälstemvuu´dstes. Te´l še Semenoff piâr mõõnti vu´vddluõvtõōzzâst dommvuu´des, puõcceež da miâlggâd puk jee´res jällmõōžžes. Mânġa evakkoäai´j sij jiâ piâssâm määust dommvouddses, nu´tt sij aazzõ´tte jälsted Lää´ddjânnam beä´lġn miâlggâd ââ´lda tuâl´jõž dommvuu´deez da luâtteällmõōžžstes seammaettšem vuu´did. Ođđ jälstempõõrtid rajješ Čuõmmjoogg kue´ttjääu´rest ķirrsânji, vuõssmõsân rajješ lâu´ġġkuä´đ. Jälstempõõrtin šõ´dde â´ķķsab ko Suõ´nn´jelsiid jälstempõõrtin. Jälstempäai´ķ raajjmõš kuâđđji siõmmna kōõskrâjja, ko to´ben sij šõ´dde jälsted l tā´lķ kolmm kie´zz. Tä´lvvpäi´ķķ Semenoffi´zsin leäi 12 ķilomettar mäa´tk tue´ķķen Lättjääu´r reeddast Åå´skkuõškâst, âald Čuõmmjoogg njää´lm. Tä´lvvpäikka mõ´nneš suukkâmvonnsin på´rgġmannu looppâst da kie´sspäikka puõ´tteš määusat vue´ssmannust.

Sää´mķee´ddest liâ jälstam Ååđaz (s. 1876) da Nättli (s. 1873) Semenoff di sij nijdd Mä´rġj da pä´rġn Pietar ("Peätt", s. 1921) da Evvan ("U´cc-Evvan", s. 1908). Pietar piârġja kuuli suu kaav Ee´led (s.1924, os. Fofanoff) da Evvan piârġja kaav Jääffaž (s. 1908) di sij kue´htt niõđ da pä´rġn. Ååđa da Nättli niõđpä´rġn O´nddri še kuuli piârõhttsažkâdda. (Čuõmmjoogg sää´mķee´dd čuâl)

Jälstempäai´ķ lij pirrõõttam nu´tt 1,5 ķilomettar kookka puäzäidd, ko´st liâ leämmaž kolmm čuâluhssed. Ääid sauġġbie´ll Kue´tt- da Mukkaperäjääu´r kōõksaž čue´lmest lij leämmaž saauġi viistsâ´ġġ, koozz tōid vi´ķķeš vonnsin. Ääid reddviõstârbeä´lġn åårrai u´cc laaddu pirr leäi påå´đäidd. Puäzääid leät õ´nnum mâtmešt Sää´mjânnam paalgâskâā´dd pikalõsäiddan, mânġa ko Semenoffi´zse le´ġġe serddam meädda.

Sää´mkee´ddid leät laaddum jm. e. 1981 Maai´Im Luâđ Škiâŋkkisie´brr Lää´ddjânnam Teägtõõzz õhttsažtuâjjuõrjtõõzzâst. Nuõrttsää´m Pietar Semenoff da Matti Sverloff le´jje mie´ldd õhttsažtuâjjuõrjtõõzzâst vuá´psteē´jen da histor mainstee´jen. Mu´zeipravlee´nja da Meä´cchalltõõzz Ääppalskääid muõrrke´ddvu´vdd â´nne huõl põõrti da kee´dd pirrõõzz kuddân âânnmõõžžâst.

Põrtt da säu´nn liâ rajjum odđest e. 1983. Tõid ââ´net meermie´cc personkää´dd vahssâmkkõhttpäi´kken.

Čuõmmjoogg sää´mkee´dd da šelljpõõrt

Jälstemkue´tt

- Kuä´đ ra´jješ e. 1946 vuõssmõs jälstemsââ´jjen. Tõ´st jälste Ååđadž, Nättli, Pietar, Ee´led, Mä´rjj da O´nddri.
- Põõrt valmštõõvvâm mie´ldd e. 1947 kuätta mu´tte Evvan "U´cc-Evvan" da Jääffaž pää´rnezvui´m. Mâŋŋa-ko sij si´rdde Vuâskjaurra, kue´tt kuâđđji jälstekâni da räai jää´ttem ke´ttemkue´tten.

Põrtt

- Põrtt lij vuâsti valmstõõvvâm e. 1947 da tõ´st jälste Ååđadž, Nättli, Pietar, Ee´led, Mä´rjj da O´nddri. Põrtt lij rajjum o´đdest e. 1983. Põõrt raajjmõõžžâst jeät leäkku jä´kkum tää´rke´ld tuâl´jõžžäi´j raajjâmvue´jj, vuá´mm põrtt leäi kõččâm da läähhlõõvvâm.

Säu´nn

- Säü´nn še lij rajjum odđest e. 1983, vuõššân rajjum sä´unn leäi kõččâm da läähhlõõvvâm. Suõvvsääu´nest taarbšem põõzzâttâmčää´žž pakkees ouddâl ålggan jõnn kruâitast. Reeddast leäi koolm kie´đj â´Inn åårrai jõnn kruâitt, ko´st tuõlddee põzldõõggid, painnu da ci´cce säai´mid, nue´ttid da kiõudid.

Leäkk le´be liemu

- Leäkk leäi nuõrttsaa´mid sää´mnallšem peäccam beä´Inn puättam raajjâm-mall. Puõccu mõ´nne liõkku mie´kkri le´be čuõškpodd suõjju. Leägg ooddeš e. 1980.

Njölläi' tt le' be ruõkkâmäi' tt

- Njölläi' tt ij kuul sää' mkeâdda. Njölläi' t jue' lgg' lij, 260 cm ku' kes čuõldd, lij leämmaž viirrâm ju' n 1940-låggast, õuddâl Semenoffi' zzi voulda pue' ttem. Njölläi' test lij veal kuâđđjam puârast rajjum nji' škkmuõrr le' be kiõtkâm da tõõzz luõzzpie' cckin õhttuum kue' htt suäj le' be kue' htt tuä' resmuõr.

Puäzzäidd

- Puäzzäidd lij nu' tt 1400 mettar, kää' tt lij rajjum ke' ddmää' rk' pirr da vuu' d šõrradvuõtt lij nu' tt 8 ha. Ääid älladvuõtt lij 150 cm. "Peässtõkkân" ääid čõõnmõõžžâst liä õ' nnum väinnäiggsa saksslai te' lfonkaa' bel da nääu' l. Bie' kk' ääidast lij tivvum 1980-låggast.

Jue' lggäi' tt

- Äi' tt lij rajjum e. 1947 maddu kuäivvum čuõldi ool, kookk le' jje šõõluum viâree' l peä' cckõõrâst meädda sä' ppleei da smää' tti diõtt.

Ķiugân

- Ķiuggân lij mu' rjjam Matti Sverloff miälggâd obbnnes ođdest e. 1980. Ķiuggna kooll räpttkeä' dgg' kiuggânnjää' lm ou' dde da reä' ppna seämmnalla. Ķiuggnest pa' štteš leei' bid.

Sauzpu' vrr da -äidd

- Saauz le' jje mâḡḡa puõcci nu' bben vääžnmõs nuõrttsaa' mi kuä' ttjie' lli. Saauz le' jje ekka puu' rest. Peivva tõjd õ' nneš poortemäädast le' be puäzzäädast, koozz tõid vi' kkeš võnnsin.